

Número 103

Any IX

MARÇ, 1995

* *XERRADETA AMB L'AMO EN JOAN GUAL MESTRE.*

* *12 ANYS D'AUTONOMIA: TOTHOM A LLUCMAJOR*

* *HISTÒRIA DELS CARNAVALS*

* *EL MARIENSE AQUEST MES COMPLEIX 25 ANYS*

Sumari

Editorial i sumari	2
Tothom a Lluçmajor	3
Història dels Carnavals	4
Sa Rua	5
Pressupost Municipal del 95	6
Diccionari Particular	7
Sa Xerradeta amb l'amo en Joan Gual Mestre	8
Bullit de Notícies	12
Demografia. Telèfons d'interès	14
El temps. Temps passat	15
El PAC de Sineu, per a què serveix?	16
Medalla d'or de la Comunitat Autònoma a la Germandat de Donants de Sang	16
Els missioners hi són sempre	17
Moviment conscient: conferència	18
Ha mort en Guillem d'Efak	18
Servei de Dinamització Cultural de la Caixa de Balears Sa Nostra a la Part Forana	19
VII Certamen de Fotografia Fent Carrerany	20

FOTOGRAFIES:

Magí Ferriol Bauzá
 Pere Fons Pascual
 Arxiu Particular Antoni Mestre
 Pere Sureda Ribas

EDITORIAL

Aquest mes de març se celebra el dotzè aniversari de l'aprovació del nostre Estatut d'Autonomia. Una Autonomia gestionada, governada, per un partit polític -el PP- que en el seu moment votà en contra d'aquest mateix estatut. La història d'aquests dotze anys és un fidel reflex d'aquesta paradoxa.

Un estatut que ja naixia coix, esquifit, reduït per la voluntat dels partits majoritaris -PSOE i UCD- i que tot i així havia de permetre recuperar bona part d'allò que el nostre país havia perdut els darrers 40 anys.

Lluny de les celebracions oficials i oficialistes que commemoren aquests dotze anys d'estatut, cal demanar-se fins a quin punt la seva gestió ha servit per cohesionar aquesta terra. Aquelles característiques que més s'havien de reforçar: llengua, cultura, insularitat, no han estat assumides com a prioritàries i el Govern ha assumit un simple paper de gestió administrativa sense cohesionar un projecte de país a partir de la seva pròpia especificitat. L'abundor econòmic no ha estat un èxit de l'actual govern, sinó fruit d'unes circumstàncies globalment satisfactòries i fruit d'uns factors -sol, clima i paisatge- al marge de les decisions dels governants. Però això no és tot.

Avui, dotze anys després, som l'única comunitat amb llengua pròpia que no té les transferències educatives. L'impuls que, des del poder institucional, s'havia de donar a la llengua catalana, la llengua del país, ha estat pràcticament inexistent, fins i tot el seu ús ha estat menystingut, i ignorat, per la pròpia administració que havia de vetllar per tot el contrari.

Culturalment s'ha reforçat un concepte folkloritzant dels elements culturals propis. La insularitat, la fragmentació del territori, segueix essent una assignatura pendent. I si no hi ha un miracle, el proper mes de maig, les coses seguiran igual o pitjor. La nostra terra, les nostres illes, es mereixen uns governants que lluitin per un futur millor. I sobretot que creguin que aquest futur passa per reforçar allò que el passat ens ha llegat com a poble diferenciat.

EQUIP DE REDACCIÓ:

Magí Ferriol Bauzá
 Pere Fons Pascual
 Joan Gelabert Mas
 Margalida Mas Vicens
 Miquel Morey Mas
 Onofre Sureda Ribas

HAN PARTICIPAT EN AQUEST NÚMERO:

Gabriel Cañellas Fons, Luis Rama, Ajuntament de Maria de la Salut, Pere Sureda Ribas, Germandat de Donants de Sang, Miquel Antoni Arbona i Pràxedes Font, Miquel Coll Mulet, Francisca Jordà i Servei de Dinamització Cultural de Sa Nostra.

EDITA: Associació Cultural FENT CARRERANY
 Fax: 971-525585
 Sant Miquel, 11 07519- Maria de la Salut

IMPRIMEIX: Gràfiques SIBA
 Santa Margalida

La redacció de Fent Carrerany no es fa responsable de les opinions dels qui hi escriuen

Nº DEPÒSIT LEGAL: PM-457/1986

SALUTACIÓ DEL PRESIDENT DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA AMB MOTIU DE LA COMMEMORACIÓ DEL DIA DE LES ILLES BALEARS.

TOTHOM A LLUCMAJOR!

Dotze anys d'autonomia són ja una fita important que jalona el camí de recuperació de la nostra identitat com a poble. Els pròxims dies 4 i 5 de març els ciutadans de les Illes Balears commemoram dotze anys d'Estatut d'Autonomia, dotze anys d'autogovern. I ho celebrarem a la vila de Lluçmajor, justament el «lloc major», on el rei Jaume III va perdre la vida defensant el Regne de Mallorca. Aquesta és la festa de totes les Balears on tots ens retrobam amb la nostra història i reclamam l'enfortiment de la nostra vocació com a país.

Els dotze anys d'autonomia tenen, com tota obra humana, llums i ombres, moments d'eufòria i moments de desència. Probablement, tots pensàvem fa alguns anys que el camí seria molt més fàcil. Però és un camí pedregós, amb dificultats i, de vegades, sembrat de recels i desconfiances des dels poders centrals cap a les comunitats autònomes.

És cert que, durant els dotze anys darrers, les Balears s'han situat com a capdavanteres en el món de l'economia i del progrés. Que som l'única comunitat espanyola que reuneix totes les condicions per figurar entre les comunitats europees més avançades. Però, així i tot, hem de ser inconformistes. Hem d'aspirar a molt més.

Tenim davant un gran repte: aconseguir que es faci justícia amb les nostres Illes. Des de fa alguns anys feim feina per trobar un sistema que elimini les dificultats de la insularitat, per poder competir en igualtat de condicions amb la resta de regions continentals. Es tracta de facilitar l'arribada d'empreses de tecnologia nova i neta, adequar la fiscalitat per a les empreses de les Balears, millorar la competitivitat de l'agricultura, reduir impostos sobre consums que són bàsics i garantir la qualitat de vida per a tots els ciutadans.

I no ho demanam per tenir privilegis. Ho demanam per justícia. Pel fet de ser illes no hem d'estar en inferioritat de condicions respecte a la resta dels ciutadans espanyols. Ara, el Projecte de règim econòmic i fiscal ja està en el Parlament. Però, fins que no sigui aprovat definitivament per les Corts Generals ha de passar encara moltes dificultats. Hem de vèncer molts d'entrebancs, hem de superar moltes incomprensions. Per això, fa falta més que mai la unió de tots i la conjunció d'esforços per aconseguir allò que consideram just i necessari per al futur de les Balears.

I celebrem aquests 12 anys d'autonomia amb un esperit festiu. La primera mostra de Cultura Popular inundarà els carrers de Lluçmajor amb un ambient de festa, on seran presents els cavalls de Menorca, el folklore més arrelat de les Pitiüses; el tir amb fona, els cossiars, els

DIA DE LES ILLES BALEARS
LLUCMAJOR. 4 I 5 DE MARÇ DE 1995

cavallets, els grups musicals, els xeremiers, els caparrots i dimonis de totes les illes. Una autèntica mostra de les tradicions que hem heretat dels nostres avantpassats i que tenim la responsabilitat d'apreciar i de mantenir. Som hereus d'un tresor i no el podem malbaratar. L'hem de cuidar i l'hem d'estimar.

I per recordar el darrer rei de Mallorca, que regà amb la sang de l'esperança els nostres camps, Lluçmajor es vestirà de festa major per lliurar de manera solemne la Medalla d'Or de la Comunitat Autònoma als donants de sang de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, en reconeixement de la seva tasca generosa, altruista, solidària i humanitària. Donar sang és donar la part més personal i pròpia de cada persona. Donar sang és donar vida.

Amb aquest esperit, jo convid a tots els ciutadans de Formentera, Eivissa, Menorca i Mallorca a participar en els actes commemoratius del Dia de les Illes Balears. Perquè som un poble que sap valorar la recuperació de les senyes que marquen la seva identitat, però, per damunt de tot, sap que la solidaritat i la unió han de marcar el rumb del futur.

Gabriel Cañellas Fons

Ja que a l'hora de rebre la revista els actes del DIA DE LES ILLES BALEARS, celebrat enguany a la localitat de Lluçmajor, ja hauran passat, a més de la reproducció de la salutació oficial del president Gabriel Cañellas, volem citar la Trobada de Glosadors de Mallorca i Menorca i l'actuació del nostre estimat l'amo en Xesc de son Cloquis, el qual, amb la seva inseparable guitarra, demostrarà que com més va més força té i més fort canta. Un acte emotiu va ser el lliurament d'estendards als representants de les cases de Balears a l'exterior. Argentina, Uruguai, Paraguai, Cuba, etc., llocs de destí de tants d'illencs estigueren representats a la festa.

HISTÒRIA DELS CARNAVALS

Si es consultassin distintes fonts d'informació, probablement es trobarien amb mitges veritats sobre l'origen de carnaval. Algunes fonts apunten cap el període paleocristià, on els ritus pagans s'entremesclen amb tradicions cristianes. Tal vegada es refereixen al fenomen «Arrià».

Altres diuen: «el carnaval es va imposar a Venècia a partir del Renaixement o en la Revolució Francesa quan es posaren de moda les màscares. En l'actualitat els més prestigiosos carnivals són a Canàries, Rio de Janeiro, Venècia. Però l'origen del carnaval no és

l'Occident. Les seves arrels són africanes. Es tracta de retre homenatge al DEU MOMO, el de l'alegria. És ben cert que el carnaval es molt més que una festa popular, és tot un fenomen ANTROPOLÒGIC.

NIVELL HISTÒRIC.

En la plena de l'Imperi Romà, aquest estengué els seus dominis fins a l'Àfrica, i en el segle IV Roma va legalitzar el cristianisme. Aleshores, en el centre i nord d'Europa dominava l'Arrianisme. Tal vegada d'aquí surti la mescladissa abans esmentada.

NIVELL ANTROPOLÒGIC

Per aquell temps les distintes ètnies de cultura afro, des d'els Zulús fins D'Efak empraven les màscares com a símbol de fecunditat sexual, ja que només els tres dies que durava la festa, els nadius acceptaven el lliure adulteri.

NIVELL RELIGIÓS.

Tant les danses com els càntics són invocacions als Esperits del bé i del mal. Són les «UBANDA». Les seves deesses són: POMPAYIARA i MACUMBA, deesses del mar. IMANYA, deessa de la mar, que representa el bé. A unes se les invoca per maleir els enemics i a d'altres per llevar les malediccions del seu poble.

A partir del descobriment i la colonització, Portugal es transforma en potència... Moçambic, Angola, Guinea, etc. passen a ser del seu domini. També a ultramar, Brasil. La colonització portuguesa es va diferenciar de les altres. Per exemple, els anglesos no volgueren mesclar la seva sang amb els nadius, els espanyols, al contrari, no només es varen mesclar, sinó que varen veure néixer noves

ètnies, com el mestís, el mulato, el ros tornat, el crioll, etc.

Només els portuguesos es dedicaren a fons a la venda d'esclaus (negrers). Però no tot el que lluu és or. A rel d'això comencen les revolucions per les independències. Els descendents dels nadius africans, que havien estat deportats a les colònies del nou continent tenen un rol destacat en les lluites. Després de moltes llàgrimes, suor i sang, a la fi, els pobles aconseguiren la llibertat i la independència, es formen governs democràtics, es realitzen legislatures constituents i, per suposat, es va abolir la llei d'esclavatge. En aquest clarejar de llibertat i justícia, les noves repúbliques sobiranes accepten la mescladissa i les distintes influències culturals, noves potències populars de caràcter nacional i la cultura importada afro és evident que hi queda i prospera.

NIVELL SOCIOLÒGIC

El carnaval autòcton comença amb les «CRIDADES» com inici de les festes. Només la gent de color desfila lluint els vestits típics de l'època de l'esclavatge... Calçons blancs a retxes fins els genolls, amb pit descobert, capell de palla, al so dels tambors. Les dones majors ballen a poc a poc, vestides de «senyora antiga», igualment de blanc, amb mocador al cap, representen a les sacerdotesses que invoquen els esperits.

Tal vegada el bruix sia interpretat com l'home de la granera, caminant, ballant, fent moneries amb les graneres que porta sobre. També du una bandera de colors vius. Una parella d'ancians enamorats «PAI i MAI» (pare i mare), d'origen religiós, representen l'experiència, respecte i saviesa de la tribu.

Les al.lotes ballen a ritme frenètic, seminues, hermoses, abrinades, quan els joves expressen la seva virilitat mitjançant la música, fent sonar amb força els pesats tambors. Una vegada acabades les crides, (primer dia de carnaval), comencen els «CARSOS», on desfilen carrosses d'increïble elaboració, a l'estil de les falles de València, que reflecteixen els fets principals que passen durant l'any. Aquests fets van acompanyats de diferents agrupacions participants com: ESCOLES DE SAMBES, MURGUES, COMPARSES, etc. Les influències distintes i ètnies entremesclades aporten coses noves. És així que el carnaval encara dura. És un folklore que sempre ha evolucionat. Ha sabut adaptar-se a les distintes èpoques i així s'ha conservat. Es recrearen molts estils musicals: EL CONDOMBE, LA BOSA, NOVA TROVA, etc., estils rics en percussió, amb influències

netament afro.

El tercer dia es celebra el carnaval «DO POBO» (del Poble). Les agrupacions actuen i el poble participa.

Tant Venècia com Canàries són un reflex fidel del carnaval d'Occident, especialment el de carrer, però el de Cadis sembla més al carnaval popular. El del Rio de Janeiro, passant el temps, se l'ha criticat molt per FETITXISTA. Les

repressions, les frustracions, la fam i la misèria que sofreixen les majories, se n'obliden totalment amb tres dies de frenesí, amb tres nits de folia. En la ciutat «carioca» els estrangers contemplen, absorts, el contrast de milions de cruceiros que algunes persones estan disposades a pagar per un disfressa que només empraran tres dies en tota la seva vida. Però, per les voreres, famílies senceres dormen tapades amb diaris sota un llençol d'estrelles...

I aquesta és la vertadera història del Carnaval. El demés són pures veritats a mitges.

Luis Rama

EL 28 DE FEBRER, DARRER DIA DE CARNAVAL A MARIA.

El passat dia 28 de febrer, darrer dia de Carnaval tingué lloc, amb una climatologia completament adversa, que convidava més a quedar-se a casa o a classe, la tradicional Rueta Escolar. Els al·lots i mestres desfilaren pel poble i es concentraren a la Plaça des Pou on ballaren amb el grup Trencaclosques i pegaren una berenedeta de coca amb tallades, pròpia d'aquest temps i un tassó de Laccão.

La festa fou possible gràcies a la col·laboració entre el Col·legi Públic, l'Associació de Pares i l'Ajuntament.

PRESSUPOST MUNICIPAL DE 1995

PRESSUPOST D'INGRESSOS

CAPÍTOL 1: IMPOSTOS DIRECTES.

112.00	Impost sobre bens immobles natur . rústica	750.000
112.01	Impost sobre béns immobles natur . urbana	17.500.000
113.00	Impost sobre vehicles	6.500.000
114.00	Impost sobre increment valor terrenys	1.600.000
130.00	Impost sobre activitats econòmiques	1.800.000

TOTAL CAPÍTOL 1.....28.150.000

CAPÍTOL 2: IMPOSTOS INDIRECTES.

282.00	Impost sobre construccions	2.000.000
283.00	Vedats de caça	50.000

TOTAL CAPÍTOL 2.....2.050.000

CAPÍTOL 3: TAXES I ALTRES INGRESSOS

310.00	Taxa per expedició de documents	50.000
311.00	Taxa per expedició llicències d'obertura	60.000
311.01	Taxa per expedició de plaques d'obres	55.000
340.00	Preu públic fotocòpies i ús de fax	60.000
340.01	Preu públic per a plaques de ciclomotors	40.000
341.00	Preu públic entrada a piscina	200.000
351.00	Preu públic taules i cadires	50.000
351.01	Preu públic per ocupació via pública-llocs	300.000
351.02	Preu públic per ocupació-Gesa i telefònica	1.250.000
399.00	Anuncis a càrrec dels particulars	25.000
399.01	Ingressos atípics per festes	250.000
399.02	Ingressos de particulars. Assistència social	200.000
399.04	Ingressos Cadagua	1.000.000
399.05	Imprevists	46.499

TOTAL CAPÍTOL 3.....3.586.499

CAPÍTOL 4 TRANSFERÈNCIES CORRENTS.

420.00	Participació al fons de cooperació	24.000.000
420.01	Ministeri de Justícia-Jutjat de Pau	150.000
421.00	Conveni Insalud	2.250.000
462.00	Subvenció CIM- Menjador Social	630.000

TOTAL CAPÍTOL 4.....27.030.000

CAPÍTOL 5: INGRESSOS PATRIMONIALS

520.00	Interessos de depòsits - bancs i caixes	1.500.000
540.00	Rendes de bens immobles	4.480
550.00	Concessió poliesportiu	200.000
TOTAL CAPÍTOL 5		1.704.480

(* INGRESSOS ORDINARIS: 62.520.979 - 4.376.499 = 58.144.480)

CAPÍTOL 6 TRANSFERÈNCIES DE CAPITAL

755.00	Subvenció COPOT- Revisió NN.SS (s/ 3.200.000)	2.720.000
761.00	Subvenció cultura CIM-Plaques carrers i llibre	1.357.200
761.01	Subvenció CIM-Pla Equipaments Esportius 94	2.151.608
761.02	Subvenció CIM-P.O.i S.95-Ampliació Seu 3a Edat	12.000.000
761.03	Subvenció CIM-PAE-95-Asfalt camins rurals	14.700.213
767.00	Subvenció Consorci d'Informàtica	150.000

TOTAL CAPÍTOL 6.....33.079.021

CATEGORIES DELS INGRESSOS:

1.	IMPOSTOS DIRECTES	28.150.000
2.	IMPOSTOS INDIRECTES	2.050.000
3.	TAXES I ALTRES INGRESSOS	3.586.499
4.	TRANSFERÈNCIES CORRENTS	27.030.000
5.	INGRESSOS PATRIMONIALS	1.704.480
6.	TRANSFERÈNCIES DE CAPITAL	33.079.021

TOTAL D'INGRESSOS.....95.600.000

Diccionari Particular

ACCIDENTS

De vegades, massa sovint, la fatalitat traspasa totalment la nostra petita comunitat. Cada dia rebem notícies d'accidents que passen aquí i allà, amb víctimes que van de la lleugeresa a la mortalitat. Això ens commou, però no pensam que el mateix ens pot passar a nosaltres, als nostres familiars, amics, coneguts. I quan arriba el moment, ja ni tan sols val lamentar-nos. L'únic consol es troba amb l'amor, l'única cosa que ens dona vida i per la qual val la pena viure. L'amor dels qui queden, l'amor de qui ens deixa massa prest.

CARNAVAL

Així com altres festes tenc molt clar quins sentiments em produeixen, sent una tèrbola confusió davant el carnaval. Tal vegada perquè em falta cultura carnavalesca. O perquè no he sentit mai el plaer que produeix semblar un o una altra, el d'intentar confondre els demés, encara que sigui just per uns dies. No vull, amb aquestes opinions, dejectar als qui viuen i gaudeixen del Carnaval d'una manera plena. Enguany he tengut l'oportunitat de contemplar l'espectacle, mescla de ritme, color, música i alegria, dels carnivals de Tenerife: és impressionant, des del punt de vista d'un espectador; el de l'actor, encara ho deu ser més.

ELECCIONS

Les municipals ja són aquí. I tots hem d'agafar partit i participar. És el nostre dret i el nostre deure col·laborar en el govern del nostre poble i intentar fer-ho el millor possible, cadascun des del seu caire polític o ideologia que més l'identifiqui. Però, com sempre, ens haurem de prevenir dels qui ens volen enganar, dels qui s'amaguen per fer la seva, dels qui no deixen decidir en llibertat. Si ho aconseguim serem un poble madur.

FEDERACIÓ DE CORALS

Magnífica fou la cloenda del concert de la III Trobada de Corals federades de Mallorca, que tingué lloc a l'Auditori el passat diumenge, dia 19 de febrer. Una selecció de cantaires «amateurs» de totes les corals, juntament amb l'Orquestra Simfònica de Balears dirigida per Gori Marcús, la soprano Pilar Riera, la contralt Yolanda Riera, el tenor Marc Vaquer i el baix Joan Brunet, interpretaren esplèndidament dues peces barroques: Regina Caeli de Johann Adolf Hasse i Magnificat de Gallus Zeiler. Demostraren el que es pot aconseguir si s'estima la música i es treballa conjuntament en sèrietat. Fou el triomf de la unió.

d'en Magí Ferris

JORDI SAVALL

La música i els músics surten sovint en aquest diccionari. No puc amagar que són una de les meves curolles. I si puc despertar l'interès de qualcú o donar a conèixer algun músic o intèrpret, millor que millor, compartirem aquest plaer. En Jordi Savall és conegut arreu del món per la seva recerca i interpretació de música antiga amb un instrument de l'època: la viola de gamba. Dia 17 estigué a l'Auditori juntament amb la soprano Montserrat Figueras, la seva esposa, i Andrew Lawrence-King a l'arpa doppia. Aquest músic d'Igualada fou el responsable de la banda sonora de la dolça pel·lícula «Tous les matins du monde» sobre la vida del compositor per a viola de gamba francès Marin Marais, cosa que el donà a conèixer a molta gent.

PREMSA FORANA

Les aigües va remogudes entre les revistes associades a la Premsa Forana de Mallorca. La publicació d'un llibre sobre l'Associació ha fet que hagin ressorgit antigues breguetes i ràbies mal dissimulades, arrossegant a altres, innocents, que poc tenien a veure amb la mort d'en Verga. Des de la meua postura, partidista pel fet de formar part de la Junta Directiva, pens que no s'han de perdre els papers d'aquesta manera i en l'assemblea es demostrà que no fou aquesta, precisament, la que els havia perdut.

ROLDAN

En aquests moments tothom parla d'en Roldan. És a la presó. Jo no vull parlar d'ell. No en sé ni vull saber res d'aquest senyor. I si segueix rebent informacions acabaré no fiant-me de ningú. Ni del poder ni de l'oposició, ni dels presos, ni dels empresonadors,... Déu meu, quin embolic!

TEIDE

Com ja he citat abans, he passat uns quants dies a l'illa de Tenerife. Però el motiu de la visita no eren els seus famosos carnivals, sinó que el meu interès anava encaminat a contemplar el Parc Natural de "las Cañadas del Teide". "Echeide", l'anomenaven els guanches, nadius de les illes, un dels deus de l'infern, que els omplia la seva terra de foc de tant en tant. Encara ara unes quantes fumaroles recorden al visitant que el volcà és allà, que no està apagat del tot. El paisatge ens transporta als orígens de la terra, allà és més aprop. Encara es poden veure les escolades de la lava. I a una altura, a més de 3.700 metres, que et fa bategar el cor de cansament i d'emoció. Fantàstic!

SA XERRADETA AMB...

L'AMO EN JOAN GUAL MESTRE

Xerradeta amb l'amo en Joan Gual Mestre, conegut popularment per l'amo en Joan Puro.

L'amo en Joan Gual Mestre, fill de Joan Gual Genovart i de Joana Aina Mestre Font, germà d'en Miquel i na Maria, neix un 11 de febrer de l'any 1928. Actualment viu al carrer del Carme i té la cotxeria i el cavallet al carrer Font i Roig. Entram al menjador i ens acomodem per parlar un poquet. La seva estimada esposa, madò Coloma Font Cifre és també amb nosaltres.

- Què ens conta de la infantesa i l'escola, l'amo en Joan?

* L'any 35, quan tenia set anys, vaig començar a anar a escola. Record que en aquest temps hi havia de mestres D. Joan Mesquida, D. Joan Gran i D. Justo, de qui no se'n saberen noves.

Els temps eren dolents, l'atmosfera estava carregada, corriem l'any 1936, l'amo en Joan tenia 8 anys, era encara un al·lot i els records d'aquest any negre són molt feixucs, amargs i poc agradables per quedar gravats dins la tendra memòria d'un nin d'aquesta edat. Els ulls de l'amo en Joan espiregen, parlen tot sols. No importa demanar el que diuen.

* Aquest any, diu l'amo en Joan amb veu trista, mataren mon pare.

- I com va ser, si ho podeu dir?

* Sempre he tengut la mania que es capellà en tenia culpa.

- I això, l'amo en Joan?

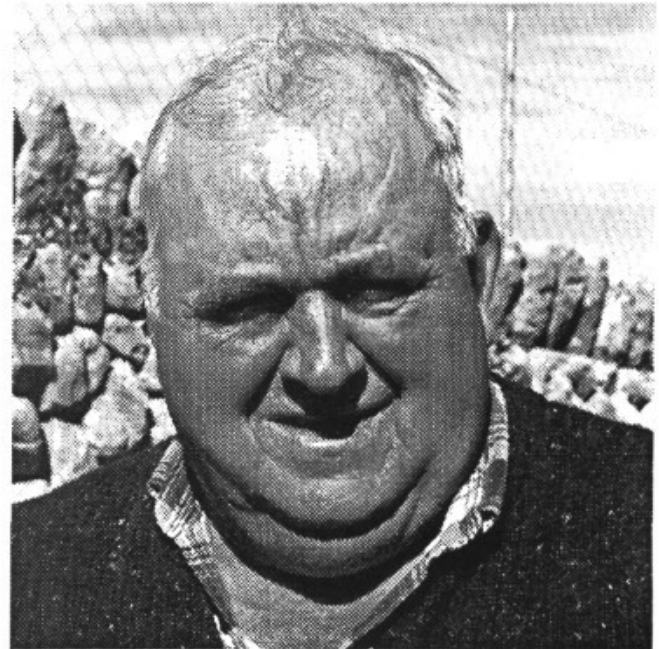
- El rector vengué a donar al Sol Pas a ca nostra, llavors vivíem davant ca ses Monges, i va coincidir que, aquest dia, mon pare aregava un mul jove. Quan el capellà va entrar, amb un paraigua gros, per beneir ses panades, que llavors el costum era així, es mul se va fer por i es va posar a bufar. Mon pare diu al meu germà Miquel: meam, mira damunt aquèlla tauleta si hi ha una peça de quatre i du-la. Mon pare la donà al capellà i li diu: que no beneesqui que el mul es fa por. Déu li pagarà.

De cap manera pareix possible que un capellà mínimament conscient pugui congriar odi dins el seu cor i obrar en conseqüència. Seria un vertader assassí, com diu Sant Joan. La manca d'humilitat ens pot fer arribar a extrems indesitjables.

- Després d'aquest fet del Sol Pas, què va passar?

* Llavors vengué el moviment i tancaren el meu padrí. Quan mon pare arribà de fer feina, ma mare li diu: han tancat el padrí i volen 60 duros per amollar-lo i nosaltres no els tenim.

El poder, guià per la venjança i l'avarícia, ho deu poder fer tot. L'amo en Joan, tenim el pressentiment d'entrar dins les nits més fosques del poble de Maria, dins una llaga tancada, no curada, amb pus, enverinada, que

necessita treure i amorosir.

- Seguiu, l'amo en Joan...

* Mon pare donà 300 pessetes a en T. i amollen es padrí. Mon pare li diu: pensa que només les te deix. Idò, va dir en T., si ara que m'has dat 300 pessetes, no vas a ca vostra i en dus 1000, vendrem a ca teva i et pegarem dos tirs. Mon pare ho diu a ma mare i ella se'n va a ca D. Onofre Sureda i les hi va deixar. Mon pare les hi du i la cosa quedà tranquil·la. Però la ràbia no es calmava. Hi havia mar de fons i mataren el sen Francesc de sa Calcera. Aquesta dona diu a mon pare: Joan, hauríem d'anar a cercar un poc de llenya. Demà aniré a cercar-ne deu feixos per tu i deu per nosaltres, diu mon pare. Quan la descarregaven hi havia en T.G. i en R.P. En R.P. diu a mon pare: Joan, que hem d'omplir la pipa i fumarem plegats, que no fos el darrer vespre. Encengueren sa pipa i mon pare partí cap a ca nostra.

El cinisme, la hipocresia i la traïció eren presents. La besada de Judes anava inclosa en aquella pipada. Satanàs havia mogut els fils. Hi havia mans assassines que no figuraven.

- Què més, l'amo en Joan?

* Ma mare se n'anà a comprar una capsa de mistos a can Joan Saig. Abans d'entrar va sentir que deien: han d'anar a ca'n Puro, a ca'n Perico de s'Estany i a ca'n Mio. Ma mare ja no va entrar i se'n va a ca'n Perico i li diu: parteix que vénen a cercar-te. En Perico se'n va anar a ca l'Amo en Gabriel Bregat i li diu: enganxa el carro i dum a Ciutat. Posen dos manats de palla d'ordi i ell davall. Llavors ma mare ve a ca nostra i diu a mon pare: ves-te'n que vénen a cercar-te. Ell contestà: què he fet jo perquè vénguin a cercar-me?

Les ànsies i la pena d'una esposa i mare i la negror d'uns cors fets pedra, feien d'aquella nit, blanor de llàgrimes amargues i crueltat vampírica de set de sang. L'amo en Joan, angelet de 8 anys, ho veia tot, ho contemplava i no podia fer res.

Ell segueix contant: Ve a ca nostra en J.T. i en X.B. i toca a la porta. Mon pare s'aixeca a obrir-los. Aquests li diuen: han dit que venguéssiu un poc a la Casa de La Vila amb nosaltres i mon pare se'n va anar amb ells. Més tard vengué en M. de F. i digué a ma mare: estau tranquil·la que no passarà res. I a les 12 de la nit mon pare ja era mort.

Tot un calvari, camí de la creu, amb estacions, corones d'espines, Judes, ambicions, ràbies i tir de gràcia.

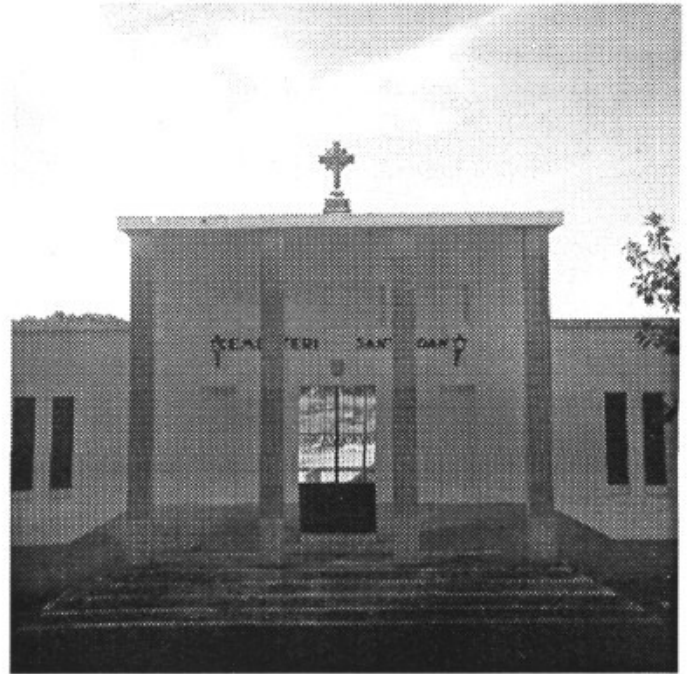
- Què vos han contat de la mort del vostre estimat pare?

* Morí a Puntiró amb dos més, L'amo en Mio i l'amo en Jaume Gual. Els dugueren a tirar dins un pou en el camp nomenat «Camp de Jesús», a son Fred, devora son Brondo, dins el terme de Sant Joan. Els hi dugueren en T.G., en P.C., en G.C. i en R.C. Llavors un pastor, l'amo Antoni Rei de Lloret, que guardava les ovelles, va veure

Aquest és el pou on tiraren els tres cosos

com unes persones tiraven coses en el pou. El pastor sospità i anà a ca seva, encén un llum de carbur i se'n hi anà amb una carda i pogué destriar els tres homes dins el pou. Ben de matí anà a avisar l'Ajuntament de Pina. Els tragueren i no els volgueren. Llavors els dugueren a l'Ajuntament de Sant Joan. El jutge les retratà i envià a cercar falangistes per veure si els coneixien. De Maria hi anà en J.G. i va dir que no els coneixia. Finalment els enterraren en el cementiri de Sant Joan. Quan després vaig estar llogat a n'es Pujol, l'amo em va acompanyar al cementiri i em digué on estaven enterrats, era dins la terra a devora un xiprer petit, que ara

Cementiri de Sant Joan on estan enterrats.

ha tornat molt gros. La seva roba estava penjada a una estaca dins un cuarto. No els volgueren fer cap classe de funeral, els ho negaren.

Un marier va passar per Puntiró i quan va veure aquella macabra escena, va compondre aquesta glosa:

QUAN VAIG VEURE EN JOAN GUAL
DAMUNT COSTES QUE DORMIA
VAIG DIR UNA AVE MARIA
DÉU ASSISTÍS SI PODIA
I ALS ALTRES DOS PER IGUAL.

-Teniu cap document que acrediti aquesta mort?

* Tenc la fe de mort i em digueren que els retrats són a la caixa de falange de Ciutat. M'agradaria tenir-los. Mon pare tenia 34 anys quan el mataren. El meu padrí va acabar de viure quan li mataren el seu fill, mon pare.

No hi ha dret que als 8 anys un nin hagi de ser traumatitzat per cruels esdeveniments, amb sang freda, sense una miqueta de compassió. Atrevir-se a treure d'una família un pare que té al seu càrrec uns pares, una esposa i uns fills. A vegades hi ha un accident, una desgràcia, etc., però per no res, per ràbies, llevar vides, tacar-se de sang calenta i germana, negar el pa a una família i dels seus pocs recursos fer-ne bauxes i divertiments, es per recordar-ho, penedir-se, no tornar-ho fer i reparar aquest terrible mal, d'alguna manera. No esperar que el temps castigui set generacions, sinó acurçar-ho amb mars de llàgrimes, sentiments d'amor i apropaments de cors.

- Quasi seria millor no seguir parlant després d'aquesta història, però també ens agradaria saber alguna cosa de la vostra vida després d'aquests vuit anys.

* Vaig seguir un poc anant a l'escola. Ens feien formar davant la creu dels caiguts que hi havia on ara hi ha l'olivera, i mos feien anar a missa. Record que un dia,

El matrimoni de l'amo en Joan i madò Coloma en la actualitat.

quan estàvem formats, vengué el batle, en R.R. i me va dir: surt de les files, roig. Jo hi vaig anar. L'amo en P.M., que era municipal, me digué: cada dia matí has de dur un duro a en G. i jo no li vaig dur mai i un dia me criden damunt Can Xirme i me diuen: estàs condemnat a pagar un duro cada dia, me diu el jutge i jo li vaig contestar: Vosaltres que vos enduguéreu mon pare, que m'hagués pogut donar el duro, però ara no en tenim. Me contestaren: saps que has de menester tu, que te duguin a la carretera com hi dugueren ton pare. Mos hi podeu dur a tots, contest, i no mos veureu pus. Això va acabar així i no vaig pagar al duro.

No els havia bastat fer estelles de la soca, ara en volien fer del rebrot tendre. Era molta la set d'uns pobres desgraciats. Més mal estan ells que hauran tastat l'amargor del caïnisme.

- Encara n'hi ha més, l'amo en Joan?

* Llavors, quan era el batle en G.M., mos feren entregar 600 kgs de blat. Els pesaren i el batle diu: falten 6 kgs. No en tenim pus, diguérem. Idò els cercau, contesta el batle. No hem de cercar res per vós, diguérem, i mos agradaria que mos digués on hem d'anar a cercar la farina per pastar. Aquí respon el jutge, que era n'A.G. i diu: carregau quatre sacs de blat en es carretet de sa somera. Llavors el batle encara mos va fer pagar 1000 pessetes de multa. El jutge digué a ma mare un dia que la va veure: encara segueix la poca vergonya en el poble.

- I després de tot aquest entremaliat, què?

* M'hagueren de llogar per pagar els deutes. Vaig estar sis anys amb l'amo en Joan des Pujol, a Sant Joan. Era una família com si tornàs tenir mon pare. M'estimaven.

Ho donaria tot per ells.

En el camí de la creu sempre hi ha un Cirineu. Segur que aquesta família va ajudar, amb el possible, a superar el trauma de la tragèdia.

El nin ha tornat un jove i va a la mina de carbó on s'hi queda sis anys per fer-hi feina. Una vegada les coses s'han estabilitzades l'amo En Joan torna a ca seva per seguir la tradició del pare i padrins, el conrar la terra. Ell és ja un jove esbrinat i comença a sentir estimació per aquella que seria amiga, companya, esposa i mare dels seus fills.

- Com fou tot això, l'amo En Joan?

* Als 24 anys me vaig casar amb na Coloma Font Cifre que en tenia 30.

La senyora Coloma és aquí, a la taula, amb nosaltres, ha escoltat sense dir quasi res i quan li demanam si estava enamorada d'en Joan, contesta amb veu dolça:

* «Estàvem enamorats tots dos».

- Vos en penediu, madò Coloma, d'haver-vos casada?

* No me'n pened gens, contesta.

- I vós, l'amo en Joan?

* Jo he caigut molt bé. Si m'hagués de tornar casar, me casaria amb ella o amb una altra com ella.

- I les noces?

* No estàvem per festes. No hi havia alegria.

- On heu viscut de casats?

* 34 anys en el carrer Major i som aquí, en el carrer del Carme des de fa 6 anys.

- En què heu treballat vós, madò Coloma?

* He cuidat la casa i els quatre infants i quan he

pogut he anat a jornal pels qui m'han llogada.

L'Amo en Joan conta que, además de cultivar la terra i tenir una guardeta d'ovelles, anava a fer feina a la cimitera, a es Pujolet.

- Sabem que heu tingut afecció per caçar conills amb cans eivissencs.

* M'ha agradat anar a caçar amb cans. Disfrutava d'un bon encaç. Vaig tenir dues cusses molt bones.

Darrerament en tenia quatre. Ara ja ho deixat anar. Tenc mal caminar.

- Als caçadors les solen passar coses grosses, conten, augmenten,etc.

* No fa massa temps vaig anar a dur una cussa a un ca d'un tal Rafeloto de devers Son Ramon de Vilafranca. El ca era blanc i bastant alt. La cussa no acabava d'anar i l'amollam una estona per veure si llavors aniria. El cas fou que agafa un conill. Anam cap a la Vila i ens aturam al bar d'en Joan Ros, fregim el conill i en aquests moments entra el Tomeu Penya i el seu germà i els convidam. La qüestió va ser que mentre ens menjam el conill els venc tots els quissos que fes la cussa. Ella en va fer set i els va surar a tots.

L'amo en Joan i Madò Coloma han estat molt amables. Ells tenen quatre fills i set netets. N'hi ha dos que estudien en el monestir de Lluc. Vos donam les gràcies per haver volgut parlar. Segur que molta gent de Maria sent el que us feren i a altres els sap greu haver obrat d'aquesta manera. Esperem que mai més se sentin dir barbaritats i atrocitats com aquestes. Tal vegada, el poble de

Maria, un dia assenyalat, podria fer un gest sincer de reconciliació. Dins un clima d'amistat les ferides d'uns i altres cicatritzarien millor. Si un rector de Maria hagués tingut la desgràcia de beure sang d'aquest calze, els capellans d'avui, empegueïts, demanen clemència i misericòrdia.

Pere Fons

1985
Serie AF Nº 648211

JUSTICIA
Civiles

ACION LITERAL DE INSCRIPCION DE DEFUNCION (1)

REGISTRO CIVIL DE SAN JUAN
Provincia de **BALEARES**

El asiento al margen reseñado literalmente dice así: "Núm. 28,-----

"Nombre y apellidos: **JUAN GUAL GENOVARD**

"En la villa de San Juan, provincia de Baleares, a las once del día veinte y ocho de diciembre de mil novecientos treinta y seis ante D. Antonio Bauzá Gayá, Juez Municipal propietario y Juan Bauzá Munar Secretario propietario, se procede a inscribir la defunción de D. Juan Gual Genovard, de edad de treinta y cinco años, natural de María de la Salud, provincia de Baleares, hijo de D. Miguel Gual Genovard y doña María Genovard Pastor, domiciliado en la calle de San Miguel núm. 9, de profesión labrador y de estado casado con Juana Ana Mestre Font, de cuyo matrimonio había tenido tres hijos llamados Miguel, Juan y María, menores de edad; hallado cadáver el día diez y ocho de octubre último a las veinte en el punto Son Fred, a consecuencia de disparo de arma de fuego en la cabeza según resulta de la autopsia practicada y reconocimiento practicado, y su cadáver habrá de recibir sepultura en el Cementerio de esta población.

"Esta inscripción se practica en virtud de orden recibida del Juzgado Eventual de la Auditoría de Guerra de Baleares de fecha diez del actual con carácter definitivo, consignándose además que se ignora haya otorgado testamento, habiéndola presenciado como testigos D. José Company Garí y don Miguel Juan Bauzá Florit mayores de edad y vecinos de esta villa.

"Leída esta acta, se sella con el del Juzgado y la firman el Señor Juez y los testigos de que certifico.

"Hay un sello en tinta que dice: Juzgado Municipal de San Juan.

Firmas y rúbricas: Antonio Bauzá.- Miguel J. Bauzá.- José Company.- Juan Bauzá Srio."

BULLIT DE NOTÍCIES

25 ANYS DE FC MARIENSE, 25 ANYS DE CAMP DE FUTBOL

És indiscutible que això de córrer darrere d'una pilota és molt més que un simple exercici físic. És una passió. I com a tal passió s'encomana amb una facilitat extraordinària. Enguany es compleixen els 25 anys, en què els futbolistes de Maria passaren de jugar en un camp de futbol ocasional i estiuenc (després de segar, i a força de corregudes s'arribava a aplanar una mica), a disposar d'un camp propi, permanent i espedregat. L'esforç de tot un poble, de tot un col·lectiu de jugadors i afeccionats, aconseguí comprar un terreny a sa Font i habilitar-lo per a la pràctica del futbol. En aquests 25 anys hi ha hagut de tot. Moments bons i no tan bons. Crisis, èxits, polèmiques i altres ingredients han marcat aquestes noces de plata que volem celebrar. La nostra intenció és treure un número extraordinari, on es conti tot el que ha passat durant aquest quart de segle futbolístic. Per poder-ho fer demanam la vostra col·laboració. Fotografies, notícies curioses, anècdotes que han passat en aquests darrers vint-i-cinc anys, han de ser presents en aquest número especial. El futbol i tot el que l'envolta, també formen part de la nostra història col·lectiva.

reconeixement d'una iniciativa, persona, entitat o grup que destaquí pwer la promoció i defensa de la cultura i la llengua catalana.

També es tendran en compte altres objectius fundacionals de l'entitat que promou l'emissora municipal d'Algaida. El guardó s'entregarà el pròxim estiu coincidint amb les festes patronals d'Algaida. L'atorgació es farà pública el 26 de juliol, festivitat de Santa Anna.

El primer guardonat amb el Premi Santa Anneta 1994 fou el filòleg i músic, Biel Majoral.

Si voleu participar podeu presentar els vostres candidats fins el 30 de juny a l'adreça de l'emissora, indicant «Premi Santa Anneta 1995»:

Casa de la Vila. C/ del rei, 8. Algaida (07210)

EL GRUP D'ESPLAI FARÀ UNA EXPOSICIÓ

Sembla que el Grup d'Esplai «Es Rebrot» farà, durant les festes de Setmana Santa, una exposició de material divers sobre els seus anys d'existència. Fotografies de gent, monitors, excursions, diades i tota classe d'activitats fetes aquests anys seran exposades per fer ben patent la feina d'aquest grup.

TITOIETA RADIO CONVOCA EL 2n PREMI SANTA ANNETA

El grup promotor de Titoieta Ràdio ha convocat, per segona vegada consecutiva, el Premi Santa Anneta.

El guardó Santa Anneta està destinat inicialment al

LA FEBRE DELS CAVALLS

Això de tenir un cavall a casa, ara fa pocs anys, era de les coses més normals en un poble com Maria. Avui, però, en què les màquines han substituït la força d'aquestes bèsties, la seva existència obeeix a raons que van més enllà

BULLIT DE NOTÍCIES

d'aprofitar la seva força. Són molts els joves, i al·lotes també, que s'han afeccionat a tenir cura d'aquests animals, els quals utilitzen com a forma d'esbarjo, per muntar-los, etc. Se coneix que això de les modes, igual que la grip, va per èpoques i que quan pega s'escampa a força de bé.

BULLIT DE POLÍTICS

Seguim igual que el mes passat. Dèiem, a la passada editorial, que a falta de tres mesos per a les eleccions municipals només sembla confirmar-se la candidatura de l'actual batle Rafel Oliver pel PSOE. De la gent del PP es diu que no s'acaben d'entendre. El qui sona més és Antoni Torrens. Dels Independents encara no se sap si faran llista. Els d'UM no han obert boca. La novetat pot venir de la presentació d'una llista per part d'ERC i d'EU. Pacència! Haurem d'esperar un mes més.

LES AIGÜES BRUTES CONNECTADES EXTRAOFICIALMENT

Encara que no s'ha fet el «sus» oficial de sortida, hi ha gent que ja ha connectat les aigües brutes a la xarxa de clavegueram. No sabem si la depuradora ja funciona o no, però no sembla lògic que alguns ja aprofitin un servei que és per a tothom i d'altres vagin per la llei i esperin l'autorització oficial per fer la connexió.

DUES MERCERIES A MARIA

Sabeu aquella glosa que diu: «Maria ja no és Maria, Maria pareix Ciutat...» Idò ara en podríem fer una altra parlant de les botigues de vetes-i-fils. En pocs dies el nostre poble ha passat a tenir dues merceries més. Una a l'ALDE, al carrer Ramon Llull i l'altre a cal metge Pelo, al carrer Nou. ES DIDAL és el nom d'aquest segon establiment. A tots dos l'enhora bona i endavant.

PASSEM A L'ACCIÓ

El passat dimecres dia 1 de març a la Plaça del Rosari de Ciutat, tot un seguit d'entitats, associacions, sindicats, etc presentaren la campanya «Passem a l'Acció», per tal de reivindicar un major impuls per a la nostra terra, aprofitant la propera convocatòria de les eleccions autonòmiques. Davant de l'actitud passiva, conformista i fins i tot regressiva del partit governant (no podem oblidar que l'actual PP votà en contra d'aquesta autonomia que ara governa) a l'hora d'exhaurir les possibilitats de l'estatut, es reclama una acció més positiva, reivindicativa i agosarada que aconsegueixi el màxim d'autonomia i d'autogovern. Aquesta campanya vol acabar el proper mes

de maig amb una gran concentració a Palma per reivindicar tots aquest aspectes a favor de l'autogovern per a les nostres illes.

UNA D'ENDEVINALLES

Pensa-hi bé i digue'm com
una mare té set fies
sa major té quatre dies
i ses altres, set per hom.

Antoni Ferriol

FONT I ROIG, IL·LUMINAT

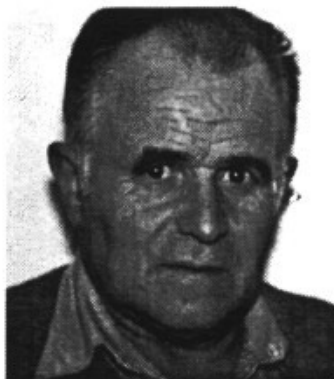
Si sou d'aquells que visitau el nostre temple parroquial ja vos n'haureu adonat que la capella que hi ha entre la porta dels homes i la trona apareix ornada amb un quadre que representa el venerable Julià Font i Roig, ben il·luminat. N'hi ha que pensen (amb una certa raó), que, «sant per sant, almanco que sigui nostre». ¿I per què no reivindicar la figura del nostre Font i Roig, si la seva força i mèrits no desmereixen gens ni mica la d'altres personatges que sí han estat considerats i valorats sense arribar a la seva altura?.

DEMOGRAFIA

ENS HAN DEIXAT:

En Miquel Payeras Vanrell morí el 6 de febrer, a l'edat de 70 anys. Vivia a la plaça des Pou.

N'Andreu Alcover Esteve morí als 82 anys el 8 de febrer. Vivia al carrer Major, 100.

En Pere Carbonell Colombram morí als 83 anys, el dia 11 de febrer. Vivia a Ses Venes, 45.

En Francesc Colombram Mas morí el 15 de febrer a l'edat de 69 anys. Vivia al carrer Carrera Plana, 18

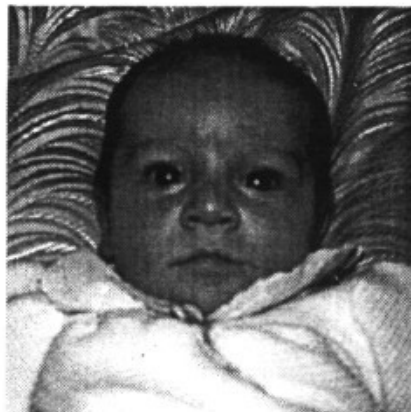
N'Antoni Bergas Cifre morí dia 22 de febrer als 83 anys. Vivia en el carrer Pujòlet, 6.

Na Jerònia Ferriol Miquel morí a l'edat de 78 anys el 24 de febrer Vivia en el carrer Major, 38.

Que descansin en pau.

BENVINGUTS:

En Pedro Sureda Cunill, fill d'en Pere Sureda Ribas i na Margalida Cunill, va néixer el passat dia 5 de gener.

Enhorabona als seus pares i demés família.

(continua a la pàgina 16)

TELÈFONS D'INTERÈS:

AJUNTAMENT	525002
FAX	525194
UNITAT SANITÀRIA (cita prèvia)	525594
APOTECARIA	525020
ESCOLA DE DALT (telèfon i fax) ...	525083
ESCOLA DE BAIX	525252
CA SES MONGES	525144
LOCAL TERCERA EDAT	525564
PARRÒQUIA	525033
GESA INCA: AVARIES	880077
BOMBERS	085
AMBULATORI D'INCA	502850
URGÈNCIES A TOTA L'ILLA	061
SON DURETA (Centraleta)	175000
AMBULÀNCIES S.S. (Inca)	502850
AMBULÀNCIES	200362
RECAPTACIÓ DE TRIBUTS	
DE LA CAIB (Inca)	505901
ADMINISTRACIÓ D'HISENDA	
(Inca)	505150

HORARIS:

AJUNTAMENT:

de 8'30 a 15 hores.

APOTECARIA:

Matí: 9 a 13 hores.

Horabaixa: 16'30 a 20'30 hores.

UNITAT SANITÀRIA:

de 9 a 15 hores.

BIBLIOTECA:

Dimarts, dijous i divendres: de 18 a 20 hores.

Dimecres: de 17 a 20 hores.

Dissabtes: de 10 a 13 hores.

LÍNIA MARIA-PALMA:

Sortides Maria: 7'30 i 15 hores.

Sortides Palma: 13 i 19 hores.

LÍNIA INCA-MANACOR:

Cap a Manacor: 12'30 i 19'55 hores.

Cap a Inca: 9'40 i 18'50 hores

PUNT D'ATENCIÓ CONTINUADA DE SINEU: Carrer Ponent, número 3.

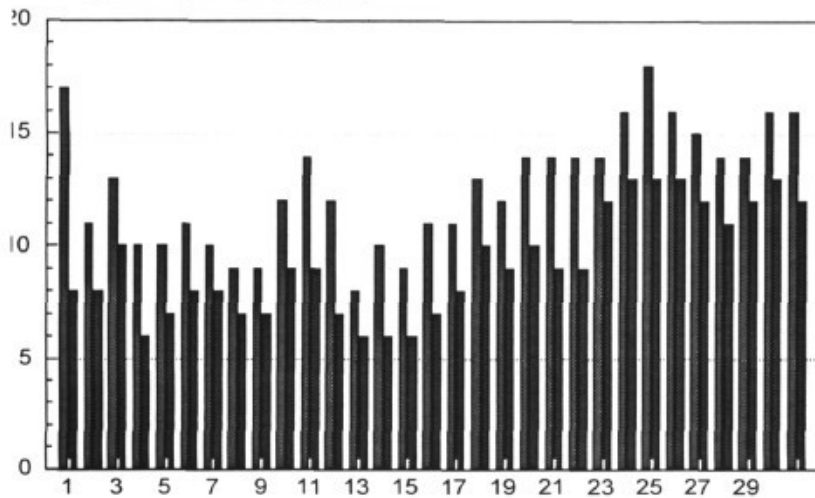
- Per demanar hora al servei de Pediatria heu de cridar de 8 a 14 hores al855043

- Per urgències, a partir de les 15 hores heu de cridar al520292

- Preparació pel part, postpart, control de gestació i informació sobre anticonceptius heu de cridar al236624

El temps

MES DE GENER

PLUVIOMETRIA	Temperatura Màxima	
Dia 1	9 l.	18 ° C (Dia 25)
Dia 6	19 l.	Temperatura Mínima
Dia 8	1'5 l.	6 ° C (Dia 14 i 15)
Dia 11	1 l.	Temperatura Mitjana
Dia 13	1'5 l.	11'1 ° C
		Mitjana Màximes
TOT: 33'5 LITRES		12'8 ° C
		Mitjana Mínimes
		9'4 ° C

Temps passat

MARÇ DE 1.987

- Un batle que no compleix la llei.
- Independents de Maria.
- Part Forana: Un mal que ve d'enrera.
- Natura: Som nosaltres amos i senyors dels animals?

MARÇ DE 1.988

- Cinc anys d'Autonomia.
- La Columna de la Llengua: Apedregar les taulades pròpies.
- Sa Xerradeta amb la Directiva de la Tercera Edat.
- Sa Farinera.
- Els antibiòtics.
- Casa de la Vila.

MARÇ DE 1.989

- La Societat Consumista: La margarina vegetal.
- Carta P.S.O.E. i resposta de Fent Carrerany.
- Arees Naturals Protegides.
- Pàgina Sanitària: Nutrició.
- Sa Xerradeta amb l'amo En Martí de Son Monjo.
- Feim Carrerany: Excursió a la Trapa.

MARÇ DE 1.990

- Assemblea General de Fent Carrerany.
- La protecció del medi ambient: L'Educació ambiental.
- Maria i el Diccionari vermell de Llorenç Capellà.
- Sa Xerradeta amb Magí Ferriol, batle sortint.
- Benvingut, jaume.
- Subvenció de Sa Nostra per la compra d'una casa per a la Tercera Edat.
- Feim Carrerany: Volta al Puig Roig.

MARÇ DE 1.991

- Memòria R.A.M.: Les noces.
- Lliçons de democràcia.

- Ha mort Francesc de Borja Moll.
- Els verins.
- Sa Xerradeta amb l'amo en Salvador Ribas, es forner de Sa Raval.
- L'amo en Pere des retratos: Retrat d'un retratista retrobat
- Sa Rua 91.
- Feim Carrerany: Excursió a la Vall de Coanegra.

MARÇ DE 1.992

- IV Concurs de Fotografia «Fent Carrerany».
- Aniversari de l'Estatut i Pacte Autòmic.
- Sa Xerradeta amb Bartomeu Ferriol Quetglas, Bartomeu de sa Mancorera.
- Poemes i gloses: Gloses que toquen punts... per l'amo en Joan de Son Matet.
- Sa Rua 92.
- Maria de la Salut, MUSICA.
- Feim Carrerany: Excursió a Sa Torre Picada.

MARÇ DE 1.993

- A Manera de desagravi.
- En Josep Maria Llompart. Qui???
- Història del cinema (I).
- Sa Xerradeta amb Damià Quetglas Bergas.
- X Aniversari de l'Estatut d'Autonomia.
- Poemes i Gloses: Beatus Il.le, de Jaume Santandreu i l'homenatge a Josep Maria Llompart.
- Carrerany Esportiu: El Futbol Club Mariense.

MARÇ DE 1.994

- Segona dècada, any 1.
- La delinqüència a Maria a les darreries del segle XVII començament del XVIII.
- Sa Xerradeta amb Francesc Estarellas Fleixas i Joan Aina Tugores Mas.
- Els catalanoparlants, som il.legals?
- Criatures misterioses: Una exposició diferent.
- VI Certamen de fotografia «Fent Carrerany».

EL P.A.C. DE SINEU, PER A QUE SERVEIX?

El motiu d'aquest escrit és per fer una denúncia i una reflexió per a totes les persones que viuen a Maria i m'imagin per a la resta de les persones que comparteixen el P.A.C. de Sineu.

En primer lloc, denunciar la manca de professionalitat, d'humanitat i de solidaritat, dels professionals sanitaris que estaven de guàrdia la nit del diumenge al dilluns del dia 5 al 6 de febrer d'aquest any. El motiu és el següent:

Un veí de Maria, veia com a les 5 de la matinada, el seu pare queia estès a terra al seu costat, i veient que no podia fer res per reanimar-lo, cridà al telèfon del P.A.C. de Sineu. Per espai de mitja hora de relloige, el telèfon no fou despenjat per ningú. Tocà a la porta del veí del seu costat de casa i li explicà la seva situació i el que passava. Aquest agafà el cotxe i partí cap a Sineu. Allà, pel que li semblà, no s'havien assabentat que el telèfon hagués sonat. Però el més lamentable, foren les paraules que li contestà la «persona» (cosa que dubt sigui), que estava de guàrdia: «Si és mort, no hi tenim cap feina. A les nou cridau al metge del poble i aquest ja certificarà la seva mort».

Pel que sembla, els veïns de Maria des de les dues del capvespre fins a les nou del matí del dia següent, dissabtes i diumenges inclosos, tenen prohibit posar-se malalts, les conseqüències poden ésser fatals.

Mai m'hagués pensat que hi pogués haver un metge tan poc professional, tan inhumà i tan poc solidari amb els altres. Sobretot en situacions tan extremes com aquesta. Sempre ens quedarà el dubte si es podia haver salvat.

De tots nosaltres és conegut que la gent del Pla, en general, no li agrada cercar «lios» i d'aquesta manera no posen denúncies. Així tenim que en alguns aspectes podem comprovar que la Democràcia i els Drets Humans, encara no s'han notat a aquesta part de Mallorca. Sanitàriament, consider que estam pitjor que en temps de la Dictadura.

Altres malifetes semblants han succeït a aquest P.A.C. de Sineu.

La reflexió que jo volia fer és la següent: Si les autoritats sanitàries i locals del Pla no solucionen aquest problema, comença a ser hora que la gent que hi viu s'ho pensi seriosament. Demostri un poc la seva solidaritat, perquè avui ha tocat a un veí, però demà, Déu no ho vulgui, pot tocar a un altre. El que deman és que no se'ls perdoni res més. Que es facin les denúncies pertinents, que sembla que encara hi ha por. S'han de demanar responsabilitats a tots els professionals, que incompleixen els deures, siguin del ram que sigui. De res serveix tenir un P.A.C. si els ciutadans no se'n poden servir amb total garantia.

Pere Sureda Ribas.

LA MEDALLA D'OR DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA A LA GERMANDAT DE DONANTS DE SANG DE MALLORCA

Hem rebut del Gabinet de comunicació de la Germandat de Donants de Sang de Mallorca el següent Fax:

«És un gran honor per a tots els Donants de Sang de Mallorca, comunicar-vos que el Govern Balear, en el seu Consell de Govern del passat 9 de febrer, prengué l'acord de concedir la Medalla d'Or de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears als Donants de Sang de les Balears.

El lliurament de la Medalla tindrà lloc durant l'acte institucional del Dia de les Illes Balears, que se celebrarà a Lluçmajor el proper diumenge dia 5 de març. Està previst que més de quinze mil donants participin en aquest acte. Els donants seran representats pels presidents de les germandats de Mallorca, Víctor Gistau, Menorca, Onésimo Bagur i Eivissa-Formentera, Antoni Torres.

Com a convidats d'honor assistiran a l'acte els membres de la Junta permanent de la federació Nacional. Cada donant de sang rebrà a títol personal i en el seu domicili un diploma signat pel president Gabriel Cañellas.

Esperant una vegada més la vostra col·laboració, rebeu una forta abraçada.»

JA L'HAN FETA:

(ve la pàgina 14)

En Miquel Antoni Arbona Rullan i Na Pràxedes Font Bergas. Es casaren el 19 de novembre de 1994.

En Miquel i Na Pràxedes envien una noteta: Benvolgut poble de Maria: Aquestes quatre lletres són per fer-vos saber que el dia 19 de novembre ens vàrem casar. Va ser un dia molt feliç per nosaltres, els nostres pares i els nostres fills.

Volem donar les gràcies a tots els que assistiren i ens acompanyaren en aquest dia tan especial. I també moltes gràcies a tota la gent del poble que va venir a guaitar-nos, a tots els que ho feren de bona fe i als que no en tenien tanta de bona fe. Contra la curtor i l'enveja no hi ha res a fer, només tenir paciència.

ELS MISSIONERS HI SÓN SEMPRE

Dels aspectes positius del 94 els mitjans de comunicació destacaren la solidaritat dels espanyols, i dins aquest camp, que els missioners feia estona que hi eren.

Mai la TV havia parlat tant dels missioners, ni d'aquesta manera. Un dels mitjans s'exclamava, amb signes d'admiració, de com distribueixen el temps els missioners. Els capellans, deia, dediquen el 15% al culte i el 85% a tasques de desenvolupament. Si són seglars o religioses, només un 5% a tasques específicament religioses i el 95% al desenvolupament.

Així ho veuen des de defora. Vist des de dedins, diria que el missioner dedica el cent per cent del seu temps i tota la seva il·lusió a l'anunci de Jesucrist. ANUNCIAR, que és donar a conèixer, fer a saber, mostrar, oferir, de cap manera imposar, ni conquerir. El quid de la qüestió està en el COM es fa l'anunci. Si em permeteu una resposta clara, diria: el missioner anuncia que Déu és un Pare que ens estima, amb fets, testimoni i paraules.

Primer, fets. Quan trob una persona amb fam i li vull mostrar que Déu l'estima (això és evangelitzar) no ho farà amb consells, promeses per a més endavant, etc. Només hi ha una resposta possible: donar-li menjar. Amb un afegitó: capacitar perquè es puguin valer per si mateixos.

Fets i testimoni. Ni l'un ni l'altre els tenim en exclusiva els creients. Les ONG, per exemple, mostren enfocaments de fets idèntics als dels missioners, sovint realitzats conjuntament, ONG i missions. I els testimonis de tants cooperants (no sempre dels «tècnics» amb sous que consumeixen molts pressuposts) solen ésser admirables.

Ara bé, el testimoni del missioner és el testimoni de la fe. Hi són sempre i per ara, surt a una mitjana de dos per mes que hi deixen la pell. Dos màrtirs cada mes. Màrtir

que precisament vol dir testimoni. Testimoni del que anuncia.

Per això hi són sempre, arreu del món. Les mateixes ONG saben, per experiència, que els camins oberts pels missioners són els més curts i de més eficàcia per arribar als qui necessiten l'ajuda. I que sempre els troben oberts i transitables, sense gelosies ni protagonismes que minvin els bons resultats. Un aspecte poc divulgat del camp missioner que el 94, amb els greus esdeveniments viscuts, va posar damunt fulla.

La diada de MALLORCA MISSIONERA, que celebrarem el 14 de maig, ens recorda que els missioners hi són sempre i que necessiten la nostra ajuda. Però, alerta, que massa sovint «ajudar» s'agafa com eufemisme per demanar doblers. I els doblers no són la primera necessitat de les missions.

No hi ha missions sense missioners, homes o dones, batiats que moguts per la seva fe volen anunciar Jesucrist de la manera i acceptant les conseqüències que facin creïble l'anunci. Capellans, religiosos o seglars que oferisquin un mínim de tres anys continuats a la tasca missionera. També per a tota la vida, mitjançant un dels Instituts religiosos missioners. O sigui, que les missions necessiten persones. Sense persones poca vasa hi fan els doblers.

I animació missionera. Quan un diu que se'n va a missions provoca diverses reaccions: «Està malament des cap», «no sap que es fa». I si és un capellà apreciat pel poble, s'afegeix: «El Bisbe no té es cap bé». També: «Ets un valent», «coratge», «compta amb sa meva simpatia», «t'admir», «m'agradaria tenir es coratge i sa fe que tu tens». Uns animen. Fan animació missionera. Que també suposa informar, donar a conèixer la realitat de les missions.

I pregària. La més gran aportació dels creients. Llavors sí, en quart lloc, l'economia hi juga el seu paper. Que els missioners dinen cada dia. I espenyen sabates i compren llibres.

Ara que ningú digui: «jo no puc ajudar més que en doblers». Ni sols amb pregària i doblers. La majoria, per raons d'edat, salut, circumstàncies familiars, professionals, etc. no es podran oferir com a missioners. En canvi animar, o desanimar, no sols és possible, sinó situació que sovint hem d'enfrontar i resoldre d'una manera o de l'altra. Llavors sí, doblers. No per tranquil·litzar consciències. Sinó per completar el compartir. Compartim pregària, temps, curolles, simpatia, i també doblers.

Miquel Coll Mulet

SERVEI DE DINAMITZACIÓ CULTURAL DE LA CAIXA DE BALEARS «SA NOSTRA» A LA PART FORANA DE MALLORCA

Enguany, l'Obra Social i Cultural de SA NOSTRA posa en marxa un nou servei cultural. La finalitat d'aquest nou servei és la de divulgar i dinamitzar les activitats culturals que l'Obra Social i Cultural de «SA NOSTRA» organitza als seus centres i sales de cultura per tal d'extendre-les a tots els pobles de l'illa de Mallorca. D'aquesta manera es completa la xarxa de centres i sales de cultura que té a les Balears (Centre de Cultura de Palma, Sales de Cultura de Maó, Ciutadella, Eivissa i Formentera). També es crearan i organitzaran activitats exclusives per a la Part Forana més d'acord amb la realitat i els interessos de cada municipi. S'establiran relacions amb els diferents centres municipals per dur a terme algunes activitats.

PART FORANA:

Exposicions

El programa d'exposicions itinerants per a l'any 1995 està integrat per exposicions del patrimoni artístic de «SA NOSTRA» -és el cas d'exposicions com *Fotografia a Balears, Tomàs Monserrat. Fotografies, August Vallmitjana. Oswaldo Guayasamín, Obra gràfica-*, exposicions que s'han realitzat als Centres i Sales de Cultura de Palma, Menorca o Eivissa i que ara volem fer extensibles a la Part Forana de Mallorca i, finalment, exposicions de producció pròpia per part d'aquest servei i que es podran contemplar per primera vegada a diferents pobles: Què és un endemisme? o l'exposició de fotografies de Marguerite Duras.

El lloc d'exhibició és i serà tant les sales que «SA NOSTRA» té a diferents pobles de l'illa, bé als centres culturals i sales d'exposicions municipals. Entre elles podríem destacar:

Què és un endemisme?. Dibuixos de Pere M. Pavia. Menorca, reserva de la biosfera. Fotografies: El tren a Mallorca. Fotografies de Palma antiga de l'arxiu fotogràfic d'Andreu Ribas. L'obra de Palma: cistelles, graneres i cordats.

Activitats musicals

Cicle «Música al Mercat». Aquesta activitat consisteix en realitzar una actuació musical durant el mercat setmanal. Es vol aprofitar la concentració de públic d'aquests dies per tal d'oferir-los un element de lleure. Tot tenint en compte que el mercat no és només un punt d'intercanvi de productes sinó també un punt on s'estableixen contactes, noves relacions, etc...

Aquest cicle consta de 18 actuacions que es realitzaran als mercats de sa Pobla, Sineu, Inca, Felanitx, Manacor, Pollença, Sóller, Lluçmajor, Artà, Alcúdia, Campos, Muro

i Santanyí. Els grups musicals que actuaran són: Els Valldemossa, Cucorba, Sis Som, Música Nostra, Borinots, Jaztà, grup de xeremiers.

«Concerts»:

Música sefardí. Concert a càrrec de Julia León 4 de febrer a Manacor

Concerts Camerata SA NOSTRA

Alcúdia/Manacor

Concerts a la Capella

Mes de novembre a Alcúdia

Col.laboració Setmana de Música a Felanitx

Mes de maig

Concerts de corals i música clàssica

Quinze concerts

Cinema

Per commemorar el centenari de la invenció del cinema s'han programat els següents cicles:

*Cicle de cinema infantil en català:

febrer-maig

Inca, Felanitx, Manacor, Sóller, Pollença, Lluçmajor

Els polissons de l'arca

La guerra del bosc

La pista del llac de plata

*Cicle 10 directors

febrer-desembre

Inca, sa Pobla, Felanitx

Tarkovski, Buñuel, Orson Welles...

*Cicle Les millors pel.lícules

octubre-desembre

*Cicle Cinema vora mar

juliol-agost

Als ports d'Andratx, Sóller, Pollença, Cala Rajada,

Portocristo, Portocolom, Colònia de Sant Jordi.

Vídeo

Presentació de les nostres col.leccions videogràfiques acompanyades de conferències. Col.leccions *Biografies i Cultura Popular*.

Literatura

Amb aquesta activitat volem donar a conèixer la literatura catalana de les illes. Consistirà en la realització d'una sèrie de conferències i lectures per part de diferents escriptors. Aquesta activitat es realitzarà als instituts.

VII CERTAMEN DE FOTOGRAFIA «FENT CARRERANY» MAIG-1995

B A S E S**TEMA:** Lliure.**PARTICIPANTS:** El certamen és obert a tothom. A l'apartat juvenil hi podran participar tots els nascuts l'any 1977 o posteriors.**OBRES:** Cada participant podrà presentar un màxim de 3 obres a cadascun dels apartats del certamen. Al premi «Mestre Pere des Retrats», no s'hi concursa directament, és el jurat el que atorga aquest premi a la fotografia de totes les presentades que consideri que reflecteix millor la vida de les persones o del poble de Maria. Aquest premi és compatible amb els altres.

APARTATS I PREMIS

-Premi Color.

1er. 20.000'-ptes. i trofeu.

2on. 10.000'-ptes. i trofeu.

-Premi Blanc i Negre.

1er. 20.000'-ptes. i trofeu.

2on. 10.000'-ptes. i trofeu.

-Premi Juvenil.

10.000'-ptes. i trofeu.

- Premi Autor Local.

10.000'-ptes. i trofeu.

- Mestre Pere des Retrats

20.000'-ptes. i trofeu

FORMAT I PRESENTACIÓ: Les obres seran lliures d'imatge i format fotogràfic i aniran muntades sobre cartolina reforçada de 30 x 40 cms. blanca o negra.**IDENTIFICACIÓ:** Als dors de cada fotografia hi figurarà el títol, lema i apartat en el que es concursa. Els autors locals ho faran constar així als dors de cada fotografia. En un sobre tancat s'escriuran les dades personals de l'autor (nom, adreça i telèfon), amb el seu lema a l'exterior. Totes les fotografies que no s'identifiquin d'aquesta manera quedaran fora de concurs, si bé, si hi ha espai s'exposaran.**ENVIAMENT:** Les obres podran ser lliurades personalment o enviades per correu, sempre que arribin abans del 3 de maig del 1995 a aquestes adreces:

*Associació Cultural «FENT CARRERANY». C/ Antoni

Monjo, 2. 07519 Mª de la Salut.

*Ajuntament de Maria. Plaça des Pou, 13. 07519 Maria de la Salut.

*Imatges, material fotogràfic. C/ Pere Riera, 1. 07550 Manacor.

*Rudi's Foto-Servei. C/ Blanquerna, 18. 07003 Ciutat de Mallorca.

Al sobre s'ha de fer constar VII Certamen de Fotografia «FENT CARRERANY» i el número d'obres que hi ha dins i apartats on concursen.

JURAT: El jurat estarà format per 5 persones nomenades per l'Associació. El seu veredictes serà inapel·lable i els premis es podran considerar deserts.**CALENDARI:** Termini de presentació: 3 de maig de 1995.

Inauguració i lliurament de premis: 19 de maig de 1995 a les 20'30 hores.

Exposició: Del 19 al 28 de maig de 1995 a «Sa Capella Fonda».**Devolució de les obres:** Aquestes podran ser retirades al lloc d'entrega a partir del 12 de juny de 1995**NOTES:**

1.-Les obres premiades quedaran en poder de l'Associació Cultural «FENT CARRERANY», que es reserva el dret de reproduir-les, exhibir-les i publicar-les.

2.- L'organització es reserva el dret a seleccionar les obres a exposar.

3.- Les obres seran tractades amb la major cura possible, però no es respon de les malifetes o pèrdues que es puguin produir.

4.-Cap obra presentada pot haver estat premiada anteriorment.

5.-Qualsevol cas no previst en aquestes bases serà resolt per l'organització.

6.-La presentació a aquest certamen pressuposa l'acceptació d'aquestes bases.

PATROCINA:
**Consell Insular
de Mallorca**
Comissió de Cultura i Educació